

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

38. Institutio pnerorum in li[...].

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

latis haecenus, de qua incidet peculiarius aliquid postea dicendum, scribendo penicillum pro calamo habent; pro digitis tribus prioribus pugnum, auriculari soluto & excluso, Hebraeorum more ad dextram à sinistra incipiunt, sed ducant à summo ad imum folij lineas, nec attramentum adhibent liquidum & fluens, sed ex oleifumo, & gummi concretum, exsiccatumque in lamellas vnius circiter digiti venustis impressas figuris; has ubi pingendum lapideæ tabulae affricant, quod derafum est, aquæ paucillo diluunt, indeque pro sepia scribunt, quæ vero pagina Typis destinatur, elegantissimo inscripta caractere (cuius laudem formandi mitificè ambiunt) in politissimum ex piro, vel pomo, asserem obuerso scripto glutine tenditur, ubi scalpro per tenuitatem cartæ pictos sequente caracteres, lignei formantur detracto circum, & intus ligno, quoad puri & nitidi è ligno Typi emineant, eum planè in modum quo figuræ apud nos excudendæ, ligneis tabulis inciduntur: quod præstant minori labore ac tempore, quàm nostri suos in paginam cõponunt Typos, & tam expeditè grandem ex iis premunt exemplarium numerum, ut tria millia horis duodecim excudant. Sculptoris pretium tam vile ut quinque paulo plus assibus trecentos absoluat caracteres, et si multa implexos ambage linearum, & apicum: ad libri auctorem, redit Typis incisa lamina lignea, quòd is suo ære, illius pretium, & scalpendi operam soluerit. Est etiam aliquo in vsu lithographia, seu Typi lapidei, sed iis quos dixi ligneis planè oppositi: ex iis enim albus ducitur character, quod depressior suâ areâ eius Typus, intactus ab sepia maneat aream tingente. Ego præter ductas ex iis Typis scripturas, habeo folia nostris quadruplo maiora, hominum figuris, foliorum & arborum, & istiusmodi ludis imaginum, nigra in area sic albis lineis, & tam subtilibus depicta, ut omnem & patientiam & industriam vicissè Typographus artifex videatur: & hæc quidem Typographia Sinarum vel in hoc nostra deterior, quod minutissimo caractere ingentia opera breui spatio claudimus, illi nisi lato non possunt, ob amplitudinem literarum, quas multitudine, & varietate linearum, & apicum coguntur variis significationibus aptare. Chartæ item nostræ candor & densitas, eorum charta longè vtilior quæ licet folijs magnitudinem æquet linteorum, sed ita flaccidis, pellucetibus, & subnigris, ut vtraque ex parte imprimi non possint. Arunt quidam ex serico, ex gossypio alij, nonnulli ex medulla cannarum, & arboribus confici; sed iam à pingendis, premendisque literis, ad professionem illarum gradum faciamus; qui summus apud Sinas nobilitatis, opum, dignitatis, nominis cardo est & votorum summa. Septennes vix pueri, characterum quos memorauimus significata iam ediscunt, tum eosdem in charta incipiunt pingere; ad hoc pagus quilibet, nedum vrbes, magistros habent filco regio authoratos disciplinarum grauiorum (incertum quamobrem) Academia toto regno nulla. Parentes aliquot inter se conueniunt, & commodo numero, sed nunquam grandi, erudendos tradunt præceptorij, qui & iis ducendis

cendis Pædagogi fungatur munere, & sensim expoliat vrbaniatibus
 patriis, in quibus illic tantum momenti reponitur: iis in scholis quam-
 diu educantur, prohibentur omni planè ludo, graui prorsus nugacis
 ætatuæ cruciatu. Nec verò facile ab Siniis, nisi primoribus luditur, &
 sunt formæ ludorum tam ingeniosæ, nihil vt tale cernatur in Europa,
 vt missos faciam reliquos, eorum latrunculi ab nostris plurimum dif-
 crepant, Rex vltra passus quatuor non procedit; duo illi semper, hinc
 & hinc assident consiliarij; nullus ibi feminæ locus est, ne ficta quidem
 & ludiera palam toleratur; quadris ritè trecentis distincto vtuntur al-
 ueo, in iis calculos alter centum digerit candidos, totidem aduersa-
 rius, sed nigros: interrumpendi sunt hostiles manipuli, qui hostem
 campo prorsus extruserit, victor est; quod minori quam horæ spatio
 nequaquam conficitur, noctes eo in ludo solidas trahunt Literati, sunt-
 que in pretio qui eius artes docent, foliis non ludunt, nec aleam iaciunt
 nisi viles, & mediastini: pueris vt ludo minimè arcerentur, inest ad lite-
 ras is ardor, qui vltro ad illas eos rapit. Festos Siniis dies præter qua-
 tuor non legi: solennem præ cæteris primæ lunæ annique ipsorum exor-
 dium, quem ad plenilunium perducunt; excipiuntque altero quem vo-
 cant Laternarum, ob gestientis laticia publicam ostentationem, quam
 suo quisque iocoso pro genio edunt, figuris luminum domi forisque
 variè accensis. Lunæ tertiæ festum functorum honori celebrant tertio
 eius die, quartum fluminibus Luna quinta; Lunæ ipsi quintum, se-
 ptimo eiusdem septimæ Lunæ die. Præter dies hos paucos, nulla toto
 anno ab scholis & studiis quies, etsi plures nobis quotidie ijs horas in-
 sumant. Superiores eorum facultates, miror magis ob illa quæ sciunt,
 quam ob ea quæ nesciunt video: debent id quicquid est quod norunt,
 suo ipsorum ingenio & inuentioni, furto nihil, aut aliarum gentium
 labori, quo si vellent ditari profecto, quantum nobis nunc subsunt, tantò
 altius eminerent. Præstant enim nobis felicitate, ingenij, & studendi
 assiduitate; sed vitæ pars bona iis abire, in characterum arcanorum in-
 finitate cognoscenda; quæ plus quam mediocri dum carent, non possunt
 suorum magistrorum antiqua capere monumenta, laudem alioqui ex-
 cogitandis nouis promerituri egregiam, qui discendis diu pridem in-
 uentis consensuerunt; quod ne gratuitò iis à me præstitum videatur na-
 turæ primum cognitionem quod attinet, excellere semper in astrono-
 micis, ac si eorum annalibus fides, ante annos quater mille trecentos,
 Cyclus quidam veluti solaris ab iis inuentus est, qui volumine anno-
 rum sexaginta circumferberetur; tot enim annis seculi sui orbem desi-
 niunt: historicorum Sinensum libros centum Nicolaus Trigaultius cum
 patientissime legisset, ex iis Latine quæ scitu dignissima censuit, in Eu-
 ropam tulit; inter quæ notat iam inde ab annis vniuersali diluuiò proxi-
 mis, cœpisse Sinas cœli motus seruare, non per minutias fractorum
 graduum, sed per integros gradus; iisdem historiis, defectiones solis
 vltra ducentas legi, consignarique suo singulas anno, mense, die; sed
 hora

Ludi. 39.

40.
Festa & in-
stitiū Scho-
lasticum.41.
Inuentio at-
tium.Astronomiæ
& mystic. nu-
merorum.

hora